

Erfgoed in het Waasland

Een update van het onderzoek naar de deelcollecties cultureel erfgoed

Een overzicht

Vooraf

In deze brochure maak je kennis met de resultaten van WODE2020. Wetenschappelijk onderzoek naar de deelcollecties cultureel erfgoed in het Waasland: het rapport. In 2008 vond een eerste onderzoek plaats. Deze studie actualiseert de gegevens van 2008. Tegelijk krijg je een pak nieuwe informatie over het cultureel erfgoed in het Waasland. Deze brochure is een samenvatting. Voor gedetailleerd cijfermateriaal en extra uitleg kan je terecht in het onderzoeksrapport.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed komt in vele vormen voor. Je hebt roerend erfgoed, dat je onder meer kan terugvinden in bibliotheken, archieven, documentatiecentra, musea maar ook bij heemkundige kringen of kerken. Je hebt ook immaterieel erfgoed. Dit type erfgoed is niet meteen tastbaar. Denk maar aan verhalen, tradities, stoeten, ambachten of dialecten.

De Erfgoedgemeenschap in het Waasland

Het Waasland is rijk aan organisaties die cultureel erfgoed bewaren en beheren: de Wase erfgoedgemeenschap. Er zijn documentatiecentra, erfgoedbibliotheken, heem- en oudheidkundige kringen, musea, archieven en andere cultureel-erfgoedverenigingen. Ook openbare besturen en andere organisaties beheren erfgoed.

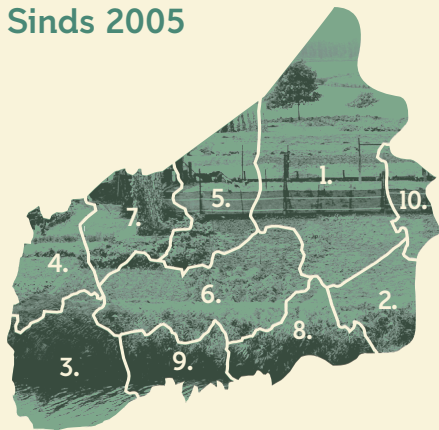
Erfgoedcel Waasland

In 2005 ondertekenden de Vlaamse Overheid en Interwaas een cultureel-erfgoedconvenant. Dit betekende meteen de start van Erfgoedcel Waasland, het kloppend hart van het cultureel-erfgoedleven in het Waasland. De fundamenteën van Erfgoedcel Waasland zijn een ruim gedeelte trots op, een zorg dragen voor, en een grote betrokkenheid bij het cultureel erfgoed uit en in het Waasland.

Van bij de start stapten Beveren, Kruikebe, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster in. Sinds 2014 en 2016 maken ook Moerbeke en Zwijndrecht deel uit van het Cultureel Erfgoedconvenant Land van Waas. Samen staan we in voor een duurzame, dynamische toekomst van het erfgoed uit en in het Waasland.

Over Erfgoedcel Waasland

Sinds 2005

10 aangesloten gemeenten

1. Beveren
2. Kruibeke
3. Lokeren
4. Moerbeke
5. Sint-Gillis-Waas
6. Sint-Niklaas
7. Stekene
8. Temse
9. Waasmunster
10. Zwijndrecht

Werking van de erfgoedcel

Project- en publicatiesubsidies
Erfgoedbank
Collectieafspraken
Uitleendienst erfgoed
Waas cultureel-erfgoedloket
Publiekprojecten
Ondersteuning van erfgoedactoren
Vormingen en expertisedeling

Erfgoedcel Waasland werkt onder andere voor

Musea
Heem- en oudheidkundige kringen
Immaterieel-erfgoedgemeenschappen
Archieven
Kerkfabrieken
Erfgoedverenigingen
Kortom: iedereen die voor het erfgoed in het Waasland zorgt

Over het onderzoek

Over WODE 2020

Twaalf jaar geleden liet Erfgoedcel Waasland een onderzoek uitvoeren om zicht te krijgen op de deelcollecties van cultureel erfgoed in het Waasland. In 2020 is het Wetenschappelijk Onderzoek naar Deelcollecties Erfgoed in het Land van Waas, kortweg WODE, opnieuw uitgevoerd. Dit onderzoek heeft een dubbel doel: gegevens actualiseren en verrijken.

Erfgoed in kaart

WODE 2020 brengt de deelcollecties in het Waasland opnieuw in kaart. Zo krijgen we zicht op de evolutie van 2008 tot nu.

De erfgoedcel brengt zo noden en behoeften van de Wase erfgoedpartners in kaart. Dit voedt mee een nieuwe Cultureel-Erfgoedconvenant.

Een meer complete kaart

WODE 2020 schetst een rijker beeld dan in 2008. Niet alleen komen de collecties van Moerbeke en Zwiendrecht nu aan bod, ook poldererfgoed, immaterieel erfgoed, religieus erfgoed, digitalisering en depotnoden zijn meegenomen. WODE 2020 evalueert ook de Wase Collectieafspraken.

De Wase Collectieafspraken

De afspraken werden in 2015 door tien Wase partners ondertekend:

Bibliotheca Wasiana, Gemeentearchief Beveren, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Stadsarchief Sint-Niklaas, STeM Sint-Niklaas, Stadsmuseum Lokeren, Historisch Pijp- en Tabaksmuseum, Heemkundige Kring Braem, Gemeente Stekene, Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas

Dit zijn de basisprincipes voor regionale collectievorming:

- Het cultureel erfgoed staat centraal: de veilige bewaring en ontsluiting ervan gaan voor op de eigen belangen.
- We respecteren de wensen van de schenker en van elkaar. Collectiemobiliteit kan, mits goede afspraken.
- We bewaren collecties met expliciet lokaal belang zoveel mogelijk lokaal.
- We werken in overleg en openheid.
- We stemmen het verwervingsbeleid op elkaar af.
- We brengen archief gevormd door openbare besturen onder in de bevoegde archiefinstellingen.

Methode

De materiële collecties worden op het niveau van deelcollecties en niet op het niveau van stukken beschreven. Een deelcollectie is een groep collectiestukken die samenhang met elkaar vertonen omdat ze bijvoorbeeld dezelfde functie hebben of uit hetzelfde materiaal bestaan. Deelcollecties geven een mooi beeld van de omvang van de verzamelingen en de staat van het erfgoed. Je krijgt dankzij deelcollecties ook zicht op de samenhang en complementariteit van collecties. Een immateriële traditie of activiteit wordt ook als een deelcollectie gezien.

Organisaties met roerend materieel erfgoed kregen drie vragenlijsten: over hun organisatie, over hun deelcollecties en over hun depot. Organisaties met immaterieel erfgoed gaven erbovenop nog informatie over hun acties rond immaterieel erfgoed.

In totaal werden 117 organisaties bevraagd:

87 erfgoedorganisaties bezorgden informatie over hun **werking**

106 erfgoedorganisaties bezorgden informatie over hun **materiële deelcollecties**

26 erfgoedorganisaties bezorgden informatie over hun **immateriële praktijk**

78 erfgoedorganisaties bezorgden informatie over hun **erfgoeddepot**

Het onderzoek bereikte niet alle organisaties, maar geeft wel een getrouw beeld van de diversiteit aan Wase spelers en van hun deelcollecties.

Wat werd onderzocht?

117 ^{deelgenomen organisaties} **79** ^{deelcollecties} **1.339** ^{1.076}

Waarvan

39 Kerken

35 Erfgoedverenigingen

12 Heem- en oudheidkundige kringen

12 Archiefinstellingen

8 Musea en bezoekerscentra

7 Polderbesturen

4 Bibliotheken en documentatiecentra

78 ^{depots}

Wase tradities en immaterieel erfgoed

Sint-Maarten en Sint-Nicolaas, Reynaert, volkskunst, carnaval en reuzen, klompenambacht, vendelzwaaien, polderlandschappen, kantklossen...

2020

2008

De Wase organisaties

De Erfgoedgemeenschap in het Waasland

WODE 2020 schetst een rijk en divers veld, dankzij de medewerking van de 87 organisaties die informatie beschikbaar stelden over hun werking. De Wase erfgoedgemeenschap is een veelkleurig mozaïek, met grote en kleine spelers. Samen dragen ze de Wase erfgoedwerking.

Vrijwilligers

Er zijn veel meer erfgoedorganisaties waarvan de werking volledig door vrijwilligers wordt getrokken dan organisaties met betaalde medewerkers. De organisaties kampen vaak met een gebrek aan vrijwilligers door vergrijzing, tijdsgebrek en de moeilijkheid om nieuwe vrijwilligers aan te trekken.

Publiekswerking

De Wase erfgoedorganisaties willen zoveel mogelijk naar buiten komen. Zowat alle actoren organiseren publieksactiviteiten: tijdelijke tentoonstellingen, rondleidingen of opendeurdagen. Andere formules zijn een vaste tentoonstelling, een publieke leeszaal, het uitgeven van publicaties, de mogelijkheid tot depotbezoeken en educatieve activiteiten.

Communicatie

Het overgrote deel van de organisaties communiceert extern. Ze gebruiken daarvoor diverse, vooral digitale, communicatiemiddelen. De meest populaire zijn: een website, sociale media en een digitale nieuwsbrief. Slechts één op de vijf van de ondervraagde organisaties heeft een communicatieplan.

Netwerk

De samenwerking in het Wase erfgoedveld is er sinds 2008 sterk op vooruitgegaan. Maar liefst drie op de vier organisaties geeft aan samen te werken of contacten te hebben met andere erfgoedspelers in het Waasland, of bijvoorbeeld met hun gemeentebestuur of plaatselijke scholen, of met bovenlokale en landelijke spelers zoals Erfgoedcel Waasland en Monumentenwacht.

Expertise

Er zit heel wat expertise bij de Wase erfgoedgemeenschap. De erfgoedgemeenschappen in het Waasland beschikken vooral over kennis en expertise rond publiekswerking, registratie, digitalisering en inhoudelijke thema's.

Financiën

De meeste organisaties krijgen subsidies of logistieke steun van diverse instanties zoals stad- of gemeentebesturen, de erfgoedcel en in het verleden ook de provincie. Het budget voor behoud en beheer is veeleer klein. Vooral erfgoedverenigingen waarvan de materiële collectie niet altijd prioritair is, voorzien geen of nauwelijks budget voor behoud en beheer.

Beleid

De helft van de bevraagde organisaties beschikt over een beleidsplan. Twee op vijf organisaties heeft een collectieplan. Het verzamelbeleid van de Wase organisaties kan zowel actief als passief zijn. Ongeveer een op drie van de Wase organisaties heeft een afstootbeleid.

De werking van de Wase organisaties van dichterbij

Samenstelling

Expertise

Publiekswerking
Registratie
Digitalisering

Publiekswerking

Tijdelijke tentoonstelling
Rondleiding of opendeur
Vaste tentoonstelling
Publieke leeszaal
Eigen publicaties en/of tijdschrift
Mogelijkheid tot depotbezoeken
Educatieve activiteiten

Communicatie

(Eigen) website

Sociale media

Digitale nieuwsbrief

Communicatie op papier*

*(eigen) tijdschrift, infoblad (bv. programmaboekje),
krant (bv. Kerk en Leven), gemeentelijk infoblad

Samenwerking

Werkt onderling samen

Dat bewijst dat er een goede samenwerking in het Waasland is tussen de verschillende erfgoedspelers

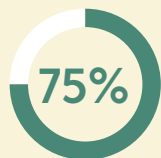

Werkt samen met Erfgoedcel Waasland

Met een gemiddelde score van:

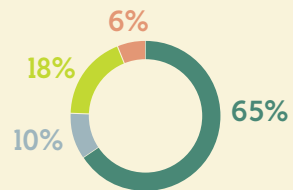

Financiën

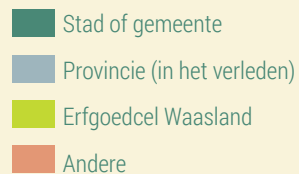

Krijgt subsidies en/of andere logistieke steun

60% van de organisaties voorziet minder dan 20% van hun budget voor behoud en beheer van de collectie

Krijgt financiële ondersteuning van

De Wase materiële deelcollecties

Materiële deelcollecties

1.339 deelcollecties komen aan bod in WODE 2020. In 2008 waren dat er nog 1.076. Die stijging komt door een aangroei of betere kennis van de collecties, doordat er meer organisaties in het onderzoek zijn opgenomen en door het splitsen van gemengde collecties in deelcollecties. Gemengde deelcollecties bestaan uit stukken die in meerdere categorieën voorkomen, zoals archiefstukken en objecten.

Het aantal museale deelcollecties is het grootst. Daarna komt archief, gevolgd door documentatie en bibliotheekcollecties. De nieuwe categorie audiovisuele deelcollecties is de kleinste categorie.

De cijfers spreken tot de verbeelding:

1.200

brochures

4.600

affiches

237.000

objecten

2.200

geluids- en beeldopnames

10.000

knipsels

200.000

bidprentjes en rouwbrieven

2.700

kaarten en plannen

20.500

meter archief

2.000.000

foto's, dia's en postkaarten

3.200

mappen met
documentatiemateriaal

32.000

boeken

Wil je je verbeelding nog meer uitdagen, check dan de gemeenterapporten. Daar vind je deze cijfers meer in detail en per gemeente terug.

Soorten materiële deelcollecties

Archief

Net zoals in het vorige onderzoek zijn de meeste archiefvormers de gemeenten en OCMW's. In 2008 ging het om zo'n 86% van de archieven, nu gaat het om 23% van het aantal deelcollecties en 85% van de totale omvang van de archieven. Het merendeel hiervan is hedendaags archief.

Bibliotheek

In de categorie bibliotheek zijn de deelcollecties boeken de omvangrijkste. In totaal zijn er 32.152 boeken geteld; in 2008 waren dat er 27.398.

Documentatie

In de zeer heterogene categorie documentatie springen de foto's en prentbriefkaarten eruit qua omvang, net zoals in 2008. Hoewel er niet zo veel deelcollecties doodsprentjes en rouwbrieven zijn, bevatten deze wel minstens 200.000 exemplaren.

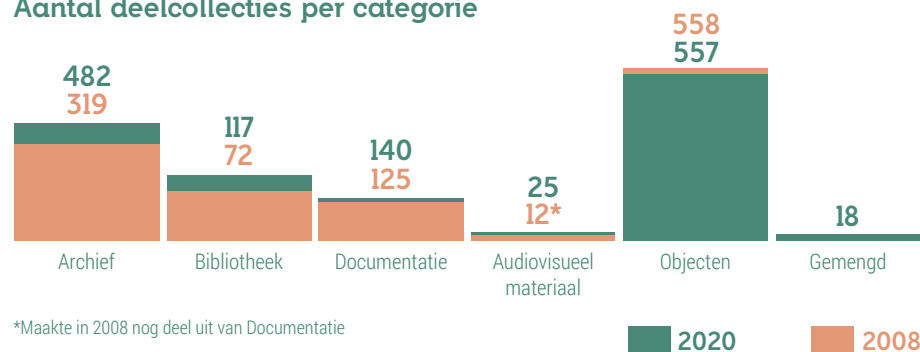
Audiovisuele deelcollecties

In deze nieuwe categorie bevatten de meeste deelcollecties enkel beeldopnames (52%) of een combinatie van beeld- en geluidsoptnames (32%). De meeste daarvan zijn analoge (65%) opnames.

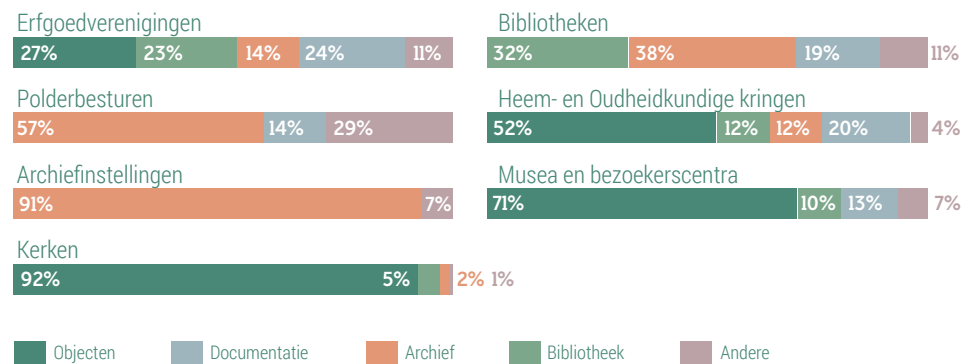
Objecten

De museale deelcollecties worden ingedeeld per objectsoort, van kleding tot vervoermiddelen. Heel wat museale deelcollecties zijn gemengde deelcollecties. Ze bestaan dus uit diverse soorten objecten. De meest voorkomende 'zuivere' deelcollecties zijn beeldmateriaal (17%) en interieurinrichting (13%). Ook dierlijk, plantaardig, menselijk en geologisch materiaal bevat heel wat stukken. Vaak gaat het om fossielen.

Aantal deelcollecties per categorie

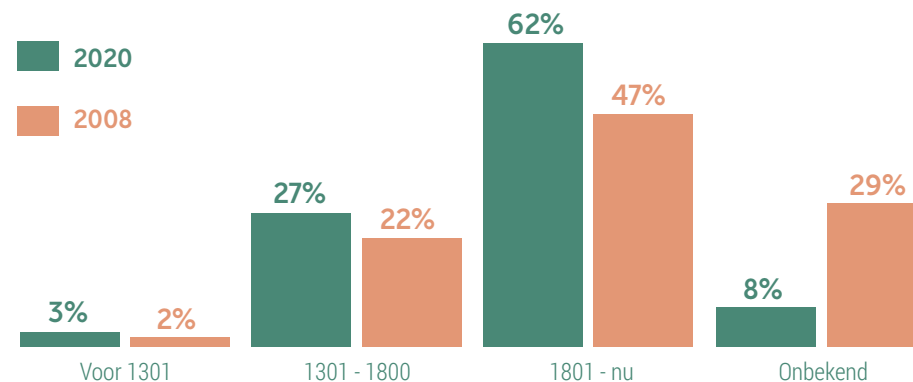
In de volgende figuur kan je zien welke type erfgoed de diverse soorten organisaties in huis hebben. Zo beschikken heem- en oudheidkundige kringen en erfgoedverenigingen over heel wat objecten, terwijl polderbesturen sterk blijken in het bewaren van archief.

Datering

Een groot deel van de deelcollecties dateert uit de 19de en 20ste eeuw. De deelcollecties uit de middeleeuwen en het ancien régime zijn vooral archieven van kerkfabrieken, gemeenten en families, kaarten en voorwerpen.

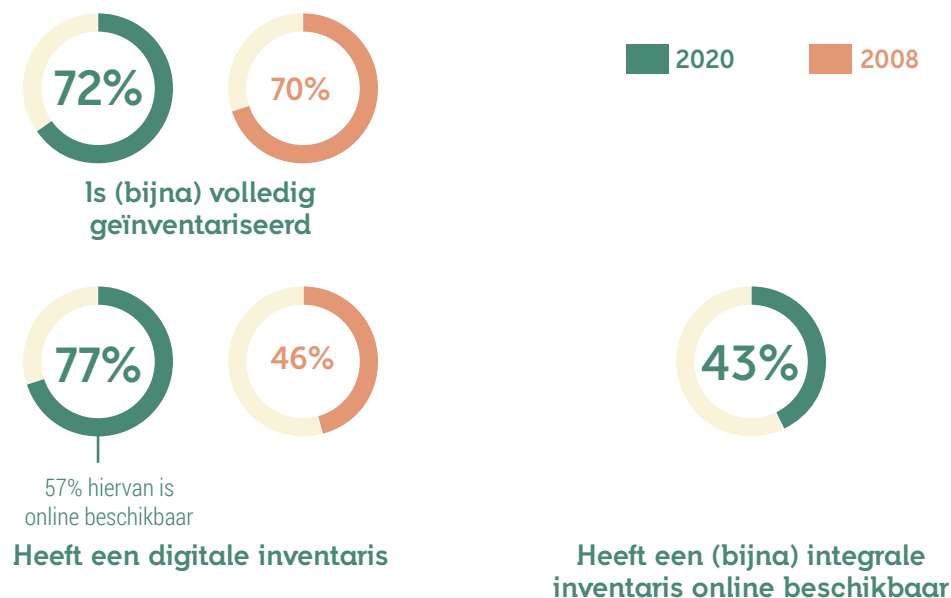
In vergelijking met 2008 zijn er minder deelcollecties waarvan de datering niet is gekend. Dit maakt een verfijndere interpretatie mogelijk. Toch moeten we de datering met een korreltje zout nemen omdat voor veel collecties een precieze datering niet makkelijk is.

Registratie en automatiseringsgraad

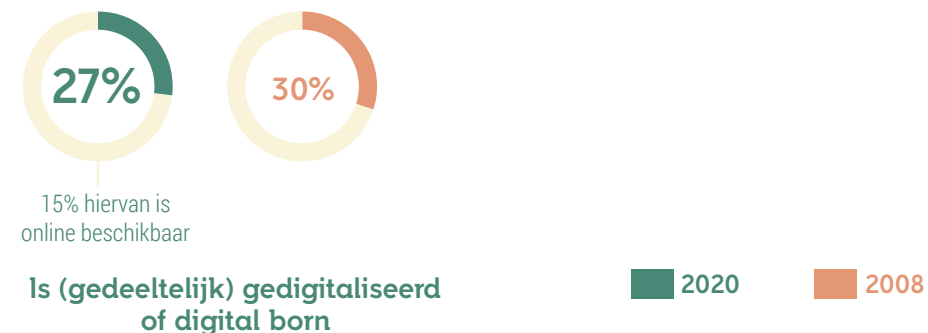
Op het vlak van registratie zijn er grote stappen gezet. De manier van registreren loopt uiteen, van basisregistratie met summiere gegevens tot volledige registratie in gespecialiseerde software.

De archieven zijn het meest geautomatiseerd of digitaal. Daarna volgen de museale deelcollecties, te verklaren door de grote hoeveelheid kerkinventarissen op de Vlaamse erfgoed-databanken. De bibliotheken en documentaire collecties sluiten aan met een automatiseringsgraad van 41% en 34%.

Digitalisering

In 2008 was de digitaliseringsgraad nog vrij laag. Twaalf jaar later ziet de situatie er heel anders uit voor het gedigitaliseerd of digital born erfgoed. Digital born is digitaal vervaardigd materiaal dat enkel in digitale vorm bestaat. Het zijn dus geen analoge materialen die door middel van scannen of fotograferen gedigitaliseerd zijn. Ongeveer 43% van de objecten is gedigitaliseerd. Dat hoge aantal is onder andere te verklaren door de opname van de vele kerkinventarissen. De op één na hoogste digitaliseringsgraad vind je in de audiovisuele collecties (40%), wat te verklaren is door de gedigitaliseerde en digital born beeld- en geluidsfragmenten. Daarna volgt documentatie; minstens 36% is digitaal beschikbaar. Bij bibliotheekcollecties is ongeveer 20% gedigitaliseerd; archief sluit de rij met zo'n 8%.

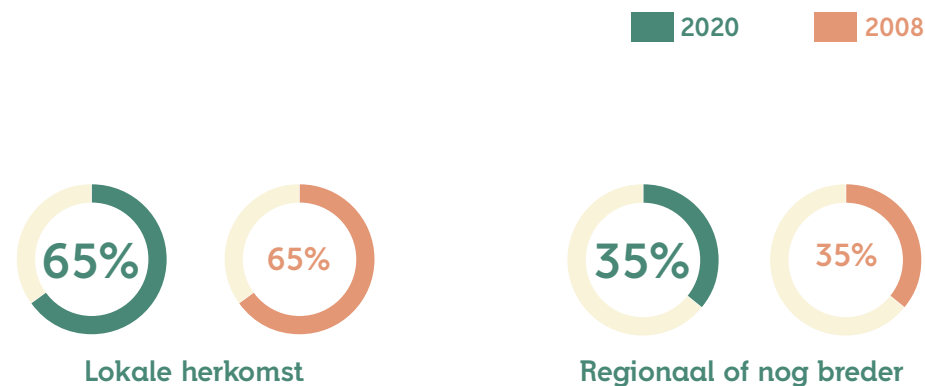

Gebondenheid

Het lokaal bewaarde erfgoed heeft een band met de plaats waar het wordt bewaard. Vaak is dit op meer dan één manier, bijvoorbeeld omdat het erfgoed verbonden is met een persoon en een plaats, of een organisatie en een plaats.

Wat betreft herkomst zijn er verschillen. De meeste archieven, documentaire en audiovisuele collecties hebben een lokale herkomst: ongeveer 65% van de voorwerpen heeft een lokale herkomst of is lokaal gebruikt. De rest heeft een regionale herkomst of komt van nog verder weg. De bibliotheekcollecties hebben het meest een regionale, nationale of internationale herkomst.

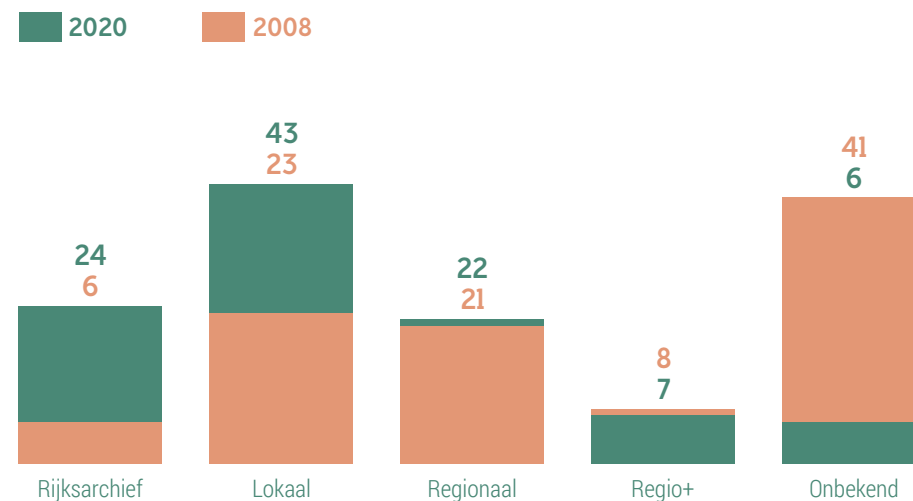
De gebondenheid van de deelcollecties is in vergelijking met het vorige onderzoek onveranderd.

Belang van erfgoed

Bewaarders of beheerders geven in het onderzoek aan waarom hun deelcollecties het bewaren waard zijn. Ze hanteren hiervoor verschillende geografische schalen: voor de gemeente (lokaal), de regio, Vlaanderen, België of internationaal (regio+).

Deelcollecties hebben een intrinsieke waarde omdat ze bronnen voor lokale of regionale geschiedenis zijn, omdat er herinneringen en emoties mee verbonden zijn, omdat ze representatief zijn voor een proces, een periode of een plaats, of omdat ze uniek of mooi zijn. Bepaalde deelcollecties hebben waarschijnlijk een hogere intrinsieke waarde omdat er te weinig bekend is over de onderlinge samenhang en complementariteit van collecties. Deelcollecties kunnen dus nog aan belang winnen omdat ze elkaar aanvullen.

Waardering

Een kleine helft van de deelcollecties kreeg een eerste inschatting van de waarde. De bewaarders of beheerders van deelcollecties gaven vooral kwaliteiten aan zoals een hoge informatieve waarde, een hoge samenhang en een hoge ambachtelijke waarde. Voor een verfijndere waardebeoordeling is een waarderingstraject nodig.

Conditie en bewaaromstandigheden

De conditie van de meeste deelcollecties is redelijk tot goed, al is dit niet voor elke deelcollectie in detail onderzocht. Van iets meer dan de helft van de deelcollecties is er geen informatie. Verschillende organisaties hebben doorheen de jaren heel wat expertise over conserveren en restaureren opgebouwd.

Eigendom

Bij een aantal erfgoedorganisaties is het onduidelijk wie de eigenaar van de deelcollecties is en hoe het gesteld is met diverse vormen van overdracht. Het is niet duidelijk of schenkingen, bewaargevingen en bruiklenen helder in contracten worden vastgelegd.

Overzicht

Op de volgende pagina's krijg je een handig overzicht van de aard, hoeveelheid en kenmerken van de materiële deelcollecties cultureel erfgoed.

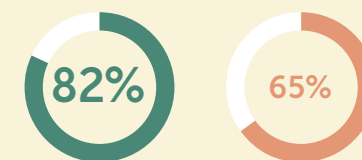
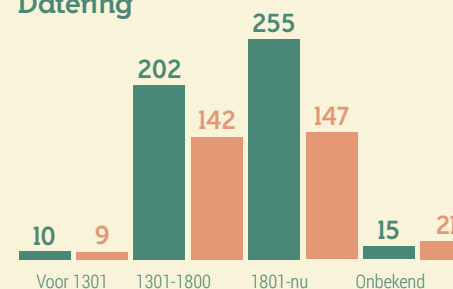
Archieven

20.575
meter archief in
het Waasland

11.313

2%	3%	Bedrijven
1%	2%	Families en personen
18%	17%	OCMW
3%	3%	Religieuze organisaties
67%	68%	Gemeenten
1%	0%	Polderbesturen
2%	3%	Notarissen
2%		Onbekend/gemengd

Datering

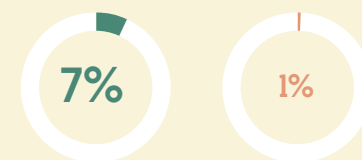

Is (bijna) volledig
geïnterpreteerd

85% hiervan is
online beschikbaar

Heeft een digitale inventaris

Is (gedeeltelijk) gedigitaliseerd
of digital born

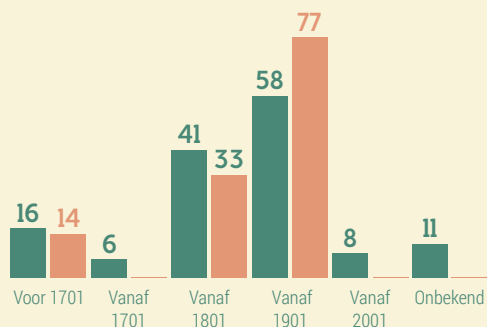
Documentatie

140 125

Deelcollecties

13.272	16.653	Knipsels en knipselmappen
2.718	2.365	Kaarten en plannen
2.158.190	64.167	Foto's, dia's, prentkaarten
8	7	Digitale bestanden
198.230	120.000	Bidprentjes en rouwbrieven
4.647	4.666	Affiches

Datering

Is (bijna) volledig geïntervieweerd

33% hiervan is online beschikbaar

Heeft een digitale inventaris

Is (gedeeltelijk) gedigitaliseerd of digital born

voornamelijk foto's, dia's, prentkaarten

Bibliotheken

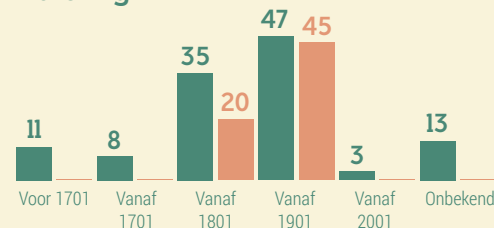
57 27

Organisaties met deelcollecties bibliotheek

Deelcollecties	60	35	Boeken
	4	5	Brochures
	11	7	Kranten
	4	5	Partituren
	18	15	Tijdschriften
	20	5	Gemengd

Omvang	32.152	27.398	Boeken
	1.173	924	Brochures
	niet telbaar		Andere

Datering

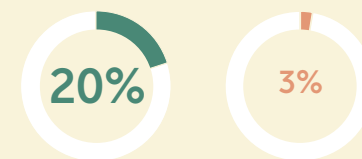

Is (bijna) volledig geïntervieweerd

30% hiervan is online beschikbaar

Heeft een digitale inventaris

Is (gedeeltelijk) gedigitaliseerd of digital born

Objecten

7650

Organisaties met objecten in hun collectie

Minstens

237.222

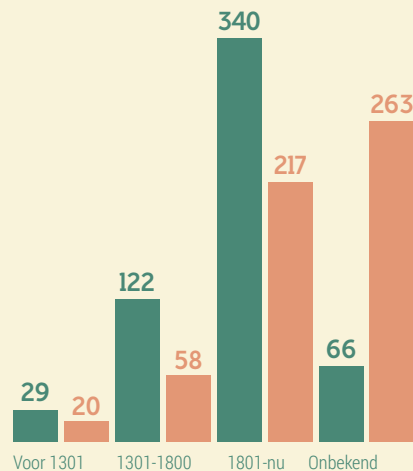
214.989 objecten in het Waasland

- 73% 77% Beeldmateriaal
- 13% 6% Gemengde collecties
- 7% 7% Geologisch materiaal
Dierlijk, plantaardig, menselijk
- 2% 2% Geluidsmiddelen/apparaatuur
- 2% 0% Interieurinrichting
- 1% 4% Kleding
- 1% 1% Houders
- 1% 2% Andere
Informatievormen, bouw materiaal, gereedschap en uitrusting, halfproducten, meetinstrumenten, recreatiemiddelen, ruilmiddelen, vervoermiddelen, wapens en munitie

Thema's van de deelcollecties

- 10% Beroepen en ambachten
- 5% Archeologie
- 48% Religie
- 23% Andere
- 14% Dagelijks leven
- Onspanning
- Kleding
- Huisraad
- Keukengerief

Datering

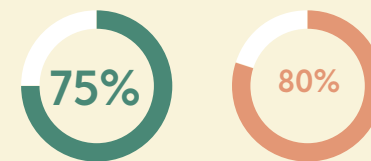
Bewaarplaatsen van de meest voorkomende object categorieën

	KF	OH	BC
Beeldmateriaal	X	X	
Houders	X		X
Informatievormen	X	X	
Interieurinrichting	X		
Kleding	X		
Gereedschap en uitrusting		X	X

Waarvan:

- 42% Ambachten en beroepen
(van kapper tot wagenmaker)
- 9% Huisraad en keukengerief
(geen meubels)
- 13% Ontspanning
(zoals schutterij, duivenmelkers en speelgoed)
- 8% Kleding
- 11% Landbouw en dieren
(zoals landbouwwerktuigen en hoefijzers)
- 15% Roken
(integraal van het Pijp- en Tabaksmuseum)
- 2% Onderwijs
(zoals schoolgerief)

KF: Kerkfabriek, OH: Oudheid- en heemkundige kringen
BC: Bezoekerscentra en musea

Is (bijna) volledig geïnventariseerd

75% hiervan is online beschikbaar

Heeft een digitale inventaris

Is (gedeeltelijk) gedigitaliseerd of digital born

Audiovisuele collecties

14 11

Organisaties met audiovisuele collecties.

In werkelijkheid zijn dat er wellicht meer, omdat de audiovisuele stukken vaak verscholen zitten in andere categorieën.

In het onderzoek van 2008 maakten de audiovisuele stukken deel uit van documentaire collecties. Een vergelijking met 2008 is dus niet echt mogelijk.

minstens

2.259 442
stukken

Beeldopnames

40%

Geluidsopnames

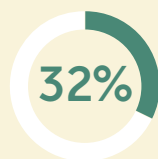
4%

Beeld- en geluidsopnames

56%

Datering

De 20ste en 21ste eeuw

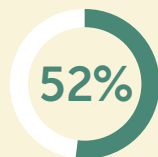

Is minstens 80%
geïnteriseerd

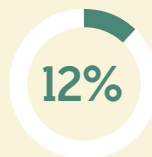

Heeft een
digitale
inventaris

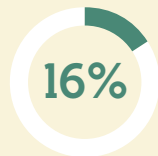
Digitalisering

Analoog

Analoog en
gedigitaliseerd

Analoog en
digital born

Onbekend

De Wase immateriële deelcollecties

Immaterieel erfgoed

Deelcollecties bestaan niet allemaal uit tastbare stukken. In het Waasland zijn er tal van immateriële tradities. Ook die zijn in kaart gebracht. We delen dit niet-tastbaar erfgoed in categorieën in. Feesten, rituelen en sociale gebruiken vormen de grootste categorie, met vooral carnaval-, feest- en jaarmarktverenigingen. Daarnaast zijn er heel wat volkskunstgroepen. Traditionele sport, volksspelen en schutterij, en de historische (reuzen)stoeten en processies zijn eveneens goed vertegenwoordigd.

In totaal telt het Waasland minstens 50 organisaties die actief of passief met immaterieel erfgoed bezig zijn. 26 organisaties namen deel aan WODE 2020. De organisaties zijn vrij sterk genetwerkt. Ze betrekken vrijwilligers, collegagroepen en verenigingen met dezelfde activiteit of traditie. Maar ook het lokale bestuur, andere lokale verenigingen en zeker het publiek spelen een grote rol.

Net als bij materieel erfgoed is het belangrijk om immaterieel erfgoed te kunnen borgen. Om dit type erfgoed te bewaren kan je het erfgoed beoefenen, erover communiceren, het documenteren en zorgen voor overdracht. De overdracht van de immateriële traditie gebeurt in ongeveer 40% van de gevallen via persoonlijke begeleiding, opleiding of toonmomenten. De organisaties geven aan meer te willen inzetten op de educatieve werking en archiefzorg.

De activiteiten van zowat één derde van de deelnemende immaterieel-erfgoedgemeenschappen zijn opgenomen op de website van de Inventaris Immaterieel Erfgoed. De overige zijn zich duidelijk ook bewust van de waarde van hun traditie. Dat bewijzen ze door hun deelname aan WODE 2020.

Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed

Immaterieel erfgoed zijn gewoontes, kennis en praktijken van vandaag die mensen van vroeger hebben gekregen en willen doorgeven aan toekomstige generaties.

- Immaterieel erfgoed is niet tastbaar.
- Het is er in alle maten en soorten.
- Immaterieel erfgoed leeft in een groep: een 'erfgoedgemeenschap'.

De officiële Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed verzamelt dit erfgoed en zet het in de kijker.

Tradities uit het Waasland in de inventaris

- Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken
- Klompencultuur in Vlaanderen
- Kant maken in Vlaanderen
- Reuzencultuur in Vlaanderen/Wase reuzen
- Historisch schutterswezen in Vlaanderen
- Carnavalscultuur
- Rederijkerscultuur

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen in het Waasland

Aantal deelgenomen immaterieel erfgoedgemeenschappen

Gekend minimumaantal immaterieel erfgoedgemeenschappen in het Waasland

Materiële deelcollecties van immaterieel-erfgoed-gemeenschappen

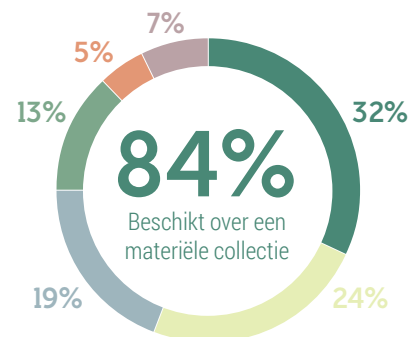
Minstens 84% van de organisaties die immateriële tradities borgen heeft ook een materiële deelcollectie. Het gaat vooral over museale, bibliotheek- en documentaire collecties.

Twee op vijf deelcollecties zijn nog niet geïnventariseerd. Ze worden vaak ongeordend in privéwoningen van leden bewaard.

Noden immaterieel-erfgoedgemeenschappen

- Verjonging: het vinden van opvolgers en nieuwe vrijwilligers
- Financiële ondersteuning
- Logistieke steun en depot
- Zichtbaarheid
- Netwerking
- Sensibilisering en promotie

Samenstelling materiële collecties

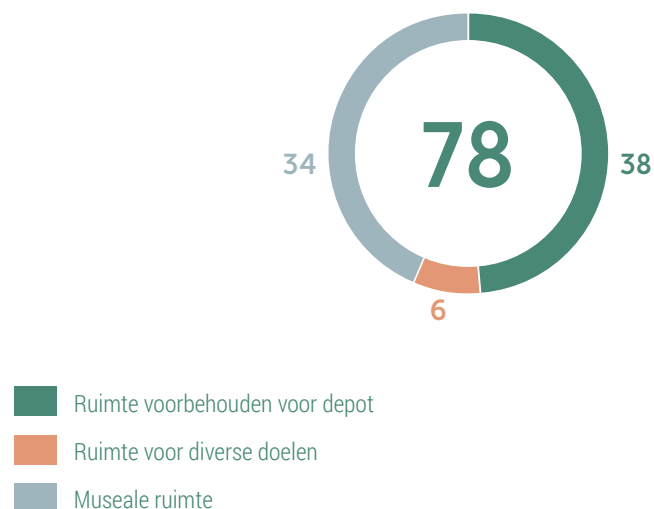
- Objecten
- Bibliotheek
- Documentatie
- Archief
- Audiovisuele collectie
- Andere

De Wase depots

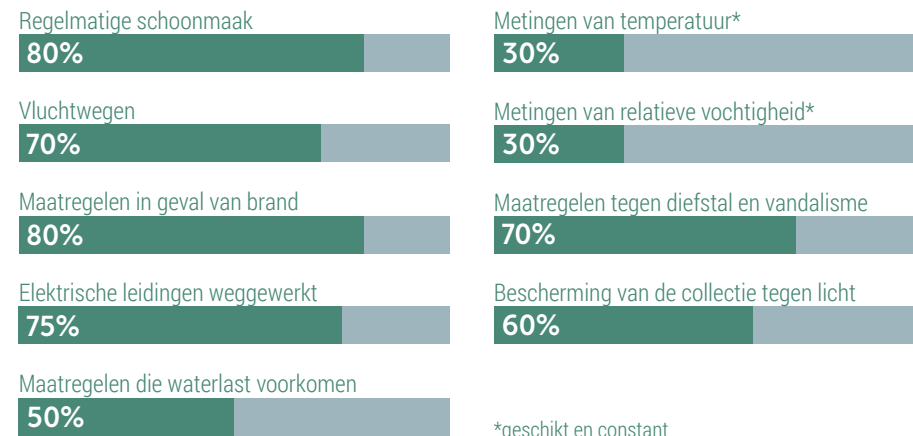
Erfgoeddepots in het Waasland

In totaal zijn er 78 depots in het Waasland gerapporteerd, al zijn er in werkelijkheid ongetwijfeld nog veel meer opslagruimtes. De ruimtes lopen uiteen van een kamer in een privéwoning tot een geklimatiseerde ruimte. We hebben ze in drie types ingedeeld: ruimtes voorbehouden voor depot, ruimtes voor diverse doelen en museale ruimtes. Ook het beheer, beleid en de bewaaromstandigheden lopen uiteen. Zo heeft slechts een beperkt deel een collectiebeheer- en calamiteitenplan. Er wordt wel meer gerestaureerd dan in 2008. Toen meldde een kwart van de depots restauraties aan hun collecties. In 2020 vonden in iets meer dan één op drie Wase depots restauraties plaats.

Bewaaromstandigheden

Om ook toekomstige generaties van ons erfgoed te laten genieten, is het cruciaal dat stukken in de juiste omstandigheden worden bewaard. De bewaaromstandigheden van de deelcollecties blijven evenwel een vraagteken: van iets meer dan de helft van de depots is onbekend of de temperatuur constant is en hoe het met de relatieve vochtigheid is gesteld. Een minderheid meet dit structureel. De meeste depots treffen wel maatregelen om de collectie te beschermen tegen diefstal, licht, brandschade en waterschade.

Wat nu?

Dit onderzoek naar deelcollecties levert heel wat ideeën en aanbevelingen op voor het toekomstig beleid van de erfgoedcel en erfgoedbewaarders. Het onderzoek kan meteen ook als inspiratie dienen voor de vele deelnemende organisaties. We vatten de aanbevelingen hieronder kort samen. De volledige lijst aanbevelingen vind je terug in het onderzoeksrapport.

Het onderzoek raadt aan om stevig werk te blijven maken van het registreren, inventariseren, digitaliseren en bewaren van erfgoed. De regio kan in de toekomst een belangrijke rol spelen, niet enkel in de zoektocht naar een regionaal depotbeleid, maar ook voor het samen opmaken van calamiteitenplannen of de organisatie van een groepsaankoop. Audiovisuele collecties verdienen een grote aandacht.

De Wase erfgoedgemeenschap werkt al goed samen, al kan het nog beter en uitgebreider. Uit het onderzoek blijkt dat er nog linken gelegd kunnen worden tussen deelcollecties en uiteraard ook tussen erfgoedactoren en andere spelers in het Waasland. De huidige collectieafspraken zijn alvast een goed instrument om samen te werken. Deze samenwerking kan nog worden uitgebreid naar meerdere actoren. WODE 2020 roept ook op om de linken te versterken tussen erfgoedorganisaties en nieuwe erfgoedgemeenschappen.

Erfgoedorganisaties kunnen ondersteuning gebruiken op het vlak van vorming, communicatie, expertise-uitwisseling, vrijwilligerswerking en collecties. Daar is een grote taak voor de erfgoedcel weggelegd. Ook de organisaties zelf kunnen nog stappen zetten op het vlak van professionalisering, collectiebeleid, behoud, beheer en digitaliseren.

Alle aanbevelingen van WODE 2020 in detail opvolgen is een huzarenwerk. Maar als de vele actoren in de regio rond deze aanbevelingen samenwerken, zal het cultureel erfgoed in het Waasland vast een nog sterkere positieve evolutie doormaken.

Erfgoed in het Waasland

Een update van het onderzoek naar de deelcollecties cultureel erfgoed

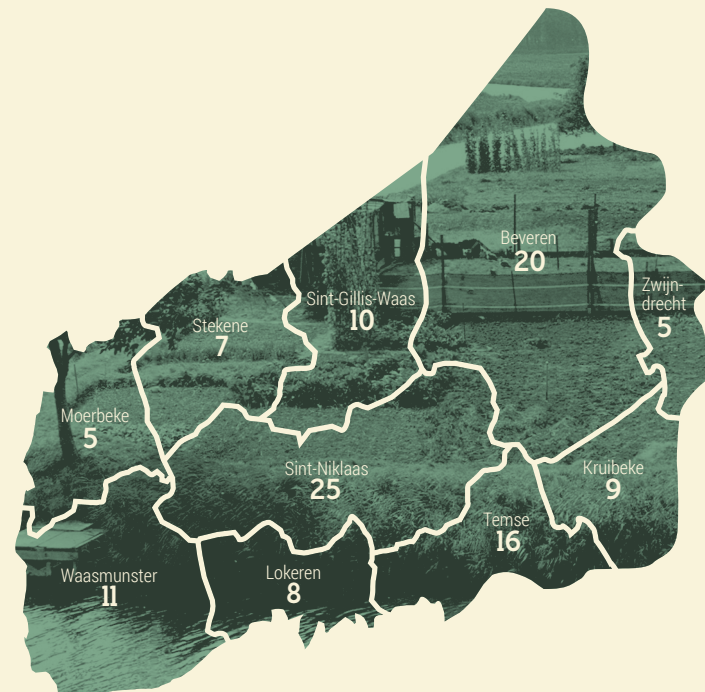
De gemeenterapporten

116

Organisaties uit de verschillende gemeentes namen in totaal deel, naast het Rijksarchief dat onderdak biedt aan erfgoed uit alle gemeentes.

Aantal deelgenomen organisaties

Inleiding

Benieuwd naar hoe het staat met erfgoed in jouw gemeente? Voor elke gemeente vind je hier een pak informatie terug, van het aantal en type erfgoedorganisaties tot het aantal en type deelcollecties.

Beveren

20 van de minstens 28 organisaties uit Beveren namen deel, waarvan:

- 2 Archieven
- 1 Bibliotheken en documentatiecentra
- 1 Musea en bezoekerscentra
- 9 Kerkfabrieken
- 1 Heem- en oudheidkundige kringen
- 1 Polders
- 5 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

Ambacht, vakmanschap en techniek

1 Sport en spel

Kunst en cultuur

2 Feesten, rituelen en sociale gebruiken

1 Andere

Expertise organisaties

registratie
onderzoek
publiekswerking

Aantal deelcollecties

183

Er zijn in totaal 183 deelcollecties uit Beveren, waarvan

113⁶⁵

in de gemeente zelf bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de 11de eeuw tot nu

De deelcollecties in Beveren

Archief

94 deelcollecties met vooral archief van de gemeente en het OCMW
5.686 1.881 meter (minstens)
6 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

2 deelcollecties
2 organisaties

Bibliotheek

11 deelcollecties met minstens 56 m boeken en 1.725 stukken in gemengde collecties
9 organisaties

Documentaire deelcollecties

12 10 deelcollecties met minstens 28.715 bidprentjes en rouwbrieven, 17.500 foto's en 1.317 knipselmappen
5 organisaties

Objecten

60 25 deelcollecties met vooral beeldmateriaal, houders, geologisch materiaal en gemengde deelcollecties
11.883 4.209 stukken (minstens)
12 organisaties

Gemengde deelcollecties

Kruike

9 van de minstens 15 organisaties uit Kruike namen deel, waarvan:

2 Archieven

Bibliotheken en documentatiecentra

1 Musea en bezoekerscentra

3 Kerkfabrieken

1 Heem- en oudheidkundige kringen

1 Polders

1 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

Ambacht, vakmanschap en techniek

Sport en spel

Kunst en cultuur

1 Feesten, rituelen en sociale gebruiken

Andere

Expertise organisaties

registratie

digitalisering

Aantal deelcollecties

78

Er zijn in totaal 78 deelcollecties uit Kruike, waarvan

43⁵³

in de gemeente zelf bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de 14de eeuw tot nu

De deelcollecties in Kruike

Archief

39	deelcollecties	met vooral gemeentearchief, persoons- en familiearchief, bedrijfsarchief en polderarchief
579	126	meter (minstens)
5	organisaties	

Audiovisuele deelcollecties

2	deelcollecties	met zo'n 150 beeldopnames
2	organisaties	

Bibliotheek

4	deelcollecties	met voornamelijk boeken en tijdschriften
3	organisaties	

Documentaire deelcollecties

2	3	deelcollecties	met minstens 4.000 stukken diverse documentatie bij Heemkring Wissekerke en de archiefdienst van Gemeente Kruike
2	organisaties		

Objecten

31	44	deelcollecties	met vooral kleding, gereedschap en uitrusting en gemengde deelcollecties
1.786	421	stukken (minstens)	
6	organisaties		

Gemengde deelcollecties

Lokeren

11 van de minstens 28 organisaties uit Lokeren namen deel, waarvan:

- 1 Archieven
  - Bibliotheken en documentatiecentra
- 1 Musea en bezoekerscentra
- 5 Kerkfabrieken
- 1 Heem- en oudheidkundige kringen
  - Polders
- 3 Erfgoedverenigingen
  - De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:
    - Ambacht, vakmanschap en techniek
    - Sport en spel
    - Kunst en cultuur
- 2 Feesten, rituelen en sociale gebruiken
  - Andere

Expertise organisaties

registratie
digitalisering
restauratie

Aantal deelcollecties

136

Er zijn in totaal 136
deelcollecties uit Lokeren,
waarvan

93156

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de prehistorie tot nu

De deelcollecties in Lokeren

Archief			
59		deelcollecties	met vooral archief van de stad en het OCMW
4.059	1.328	meter (minstens)	
3		organisaties	
Audiovisuele deelcollecties			
		deelcollecties	
		organisaties	
Bibliotheek			
6		deelcollecties	met minstens 33 m boeken en tijdschriften
5		organisaties	
Documentaire deelcollecties			
6	9	deelcollecties	met minstens 50 m aan fotomateriaal
2		organisaties	
Objecten			
64	130	deelcollecties	met vooral gemengde objectcollecties
17.138	5.758	stukken (minstens)	
7		organisaties	
Gemengde deelcollecties			

Moerbeke

5 van de minstens 6 organisaties uit Moerbeke namen deel, waarvan:

Archieven

Bibliotheken en documentatiecentra

Musea en bezoekerscentra

2 Kerkfabrieken

1 Heem- en oudheidkundige kringen

1 Polders

1 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

Ambacht, vakmanschap en techniek

Sport en spel

Kunst en cultuur

1 Feesten, rituelen en sociale gebruiken

Andere

Expertise organisaties

onderzoek

publiekswerking

Aantal deelcollecties

37

Er zijn in totaal 37 deelcollecties uit Moerbeke, waarvan

31

in de gemeente zelf bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de 15de eeuw tot nu

De deelcollecties in Moerbeke

Archief

8 deelcollecties waarvan ongeveer 4,5 m in Moerbeke zelf wordt bewaard
70 meter (minstens)
3 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

deelcollecties
organisaties

Bibliotheek

5 deelcollecties met minstens 25 m tijdschriften en 20 m partituren
3 organisaties

Documentaire deelcollecties

6 deelcollecties met hoofdzakelijk gemengde deelcollecties, zoals Moerbeke Interactief
1 organisaties

Objecten

18 deelcollecties met vooral interieurinrichting, kleding en beeldmateriaal
450 stukken (minstens)
4 organisaties

Gemengde deelcollecties

Sint-Gillis-Waas

10 van de minstens 15 organisaties uit Sint-Gillis-Waas namen deel, waarvan:

1 Archieven

Bibliotheken en documentatiecentra

1 Musea en bezoekerscentra

4 Kerkfabrieken

1 Heem- en oudheidkundige kringen

Polders

3 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

1 Ambacht, vakmanschap en techniek

Sport en spel

Kunst en cultuur

2 Feesten, rituelen en sociale gebruiken

Andere

Expertise organisaties

publiekswerking

thema's

Aantal deelcollecties

120

Er zijn in totaal 120
deelcollecties uit
Sint-Gillis-waas, waarvan

98⁷⁵

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de prehistorie tot nu

De deelcollecties in Sint-Gillis-Waas

Archief

44 deelcollecties met vooral archief van de gemeente en het OCMW
1.135 798 meter (minstens)
5 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

2 deelcollecties met zo'n 36 beeldopnames
2 organisaties

Bibliotheek

7 deelcollecties met minstens 734 boeken
4 organisaties

Documentaire deelcollecties

7 9 deelcollecties met zo'n 27.000 foto's en prentkaarten, 172 affiches en 10.000 bidprentjes en rouwbrieven
3 organisaties

Objecten

58 34 deelcollecties met vooral geologisch materiaal, kleding en gemengde deelcollecties
16.043 15.782 stukken (minstens)
7 organisaties

Gemengde deelcollecties

2 deelcollecties

Sint-Niklaas

25 van de minstens 42 organisaties uit Sint-Niklaas namen deel, waarvan:

- 1 Archieven
- 2 Bibliotheken en documentatiecentra
- 3 Musea en bezoekerscentra
- 5 Kerkfabrieken
- 3 Heem- en oudheidkundige kringen
- 1 Polders
- 10 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

- Ambacht, vakmanschap en techniek
- 2 Sport en spel
- 2 Kunst en cultuur
- 1 Feesten, rituelen en sociale gebruiken
- 2 Andere

Expertise organisaties

registratie
digitalisering
publiekswerking
thema's

Aantal deelcollecties

389

Er zijn in totaal 389
deelcollecties uit
Sint-Niklaas, waarvan

330351

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de prehistorie tot nu

De deelcollecties in Sint-Niklaas

Archief

114 deelcollecties met vooral archief van de stad en het OCMW
6.656 4.691 meter (minstens)
16 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

9 deelcollecties met maar liefst 1.334 beeldopnames en geluidsopnames
7 organisaties

Bibliotheek

46 deelcollecties met minstens 23.203 boeken
15 organisaties

Documentaire deelcollecties

54 65 deelcollecties met zo'n 30.485 foto's en prentkaarten, 59.500
bidprentjes en rouwbrieven en 2.242 affiches
12 organisaties

Objecten

160 178 deelcollecties met vooral beeldmateriaal, gemengde collecties en
gereedschap en uitrusting
182.236 190.057 stukken (minstens)
17 organisaties

Gemengde deelcollecties

6 deelcollecties

Stekene

7 van de minstens 11 organisaties uit Stekene namen deel, waarvan:

- 1 Archieven
- 1 Bibliotheken en documentatiecentra
Musea en bezoekerscentra
- 2 Kerkfabrieken
- 1 Heem- en oudheidkundige kringen
Polders
- 2 Erfgoedverenigingen
De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:
Ambacht, vakmanschap en techniek
- 1 Sport en spel
Kunst en cultuur
- 2 Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Andere

Expertise organisaties

registratie
publicatie

Aantal deelcollecties

84

Er zijn in totaal 84
deelcollecties uit Stekene,
waarvan

62⁶²

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de 13de eeuw tot nu

De deelcollecties in Stekene

Archief

26 deelcollecties met vooral gemeentearchief, notariaatsarchief en religieus archief
520 263 meter (minstens)
3 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

2 deelcollecties met beeld- en geluidsopnames
2 organisaties

Bibliotheek

12 deelcollecties met minstens 3.468 boeken, 3.224 kranten, 250 tijdschriften
3 organisaties

Documentaire deelcollecties

9 5 deelcollecties met zo'n 50.000 foto's en 20.000 bidprentjes en rouwbrieven
1 organisaties

Objecten

33 49 deelcollecties met vooral kleding, informatievormen en gemengde deelcollecties
1.555 504 stukken (minstens)
3 organisaties

Gemengde deelcollecties

2 deelcollecties

Temse

16 van de minstens **22** organisaties uit Temse namen deel, waarvan:

- 1 Archieven
  - Bibliotheken en documentatiecentra
- 1 Musea en bezoekerscentra
- 5 Kerkfabrieken
- 1 Heem- en oudheidkundige kringen
- 3 Polders
- 5 Erfgoedverenigingen
  - De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:
    - 1 Ambacht, vakmanschap en techniek
      - Sport en spel
      - Kunst en cultuur
    - 3 Feesten, rituelen en sociale gebruiken
    - 1 Andere

Expertise organisaties

publiekswerking

Aantal deelcollecties

141

Er zijn in totaal 141
deelcollecties uit Temse,
waarvan

113⁶⁸

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de prehistorie tot nu

De deelcollecties in Temse

Archief			
43		deelcollecties	met vooral gemeentearchief, polderarchief en bedrijfsarchief
669	226	meter (minstens)	
8		organisaties	
Audiovisuele deelcollecties			
3		deelcollecties	met minstens 2 m filmarchief
3		organisaties	
Bibliotheek			
7		deelcollecties	met minstens 1.750 boeken en 3 m kranten
5		organisaties	
Documentaire deelcollecties			
15	11	deelcollecties	met minstens 45.276 dia's, foto's, prentkaarten en minstens 10 m bidprentjes
6		organisaties	
Objecten			
72	46	deelcollecties	met vooral beeldmateriaal, informatievormen, interieurinrichting en gemengde deelcollecties
2.494	8.341	stukken (minstens)	
12		organisaties	
Gemengde deelcollecties			

Waasmunster

8 van de minstens 9 organisaties uit Waasmunster namen deel, waarvan:

1 Archieven

Bibliotheken en documentatiecentra

Musea en bezoekerscentra

3 Kerkfabrieken

1 Heem- en oudheidkundige kringen

Polders

3 Erfgoedverenigingen

De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:

1 Ambacht, vakmanschap en techniek

Sport en spel

Kunst en cultuur

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

Andere

Expertise organisaties

digitalisering

publiekswerking

Aantal deelcollecties

111

Er zijn in totaal 111
deelcollecties uit
Waasmunster, waarvan

92 116

in de gemeente zelf
bewaard worden.

2020 2008

Datering deelcollecties

van de 12de eeuw tot nu

De deelcollecties in Waasmunster

Archief

26 deelcollecties met vooral archief van de gemeente en het OCMW

999 698 meter (minstens)

6 organisaties

Audiovisuele deelcollecties

3 deelcollecties met 670 beeldopnames

2 organisaties

Bibliotheek

15 deelcollecties met zo'n 3.447 boeken

6 organisaties

Documentaire deelcollecties

14 13 deelcollecties met minstens 78.000 bidprentjes en rouwbrieven en minstens 10.000 knipsels en knipselmappen

4 organisaties

Objecten

53 52 deelcollecties met vooral gereedschap en uitrusting, informatievormen, beeldmateriaal en gemengde deelcollecties

3.041 2.031 stukken (minstens)

5 organisaties

Gemengde deelcollecties

Zwijndrecht

5 van de minstens 7 organisaties uit Zwijndrecht namen deel, waarvan:

- 1 Archieven
  - Bibliotheken en documentatiecentra
  - Musea en bezoekerscentra
- 1 Kerkfabrieken
- 1 Heem- en oudheidkundige kringen
  - Polders
- 2 Erfgoedverenigingen
  - De immaterieel-erfgoedgemeenschappen houden zich bezig met:
    - Ambacht, vakmanschap en techniek
    - Sport en spel
    - Kunst en cultuur
  - 2 Feesten, rituelen en sociale gebruiken
  - Andere

Expertise organisaties

publiekswerking

Aantal deelcollecties

49

Er zijn in totaal 49
deelcollecties uit
Zwijndrecht, waarvan

42

in de gemeente zelf
bewaard worden.

■ 2020 ■ 2008

Datering deelcollecties

van de 16de eeuw tot nu

De deelcollecties in Zwijndrecht

Archief		
19	deelcollecties	waarvan ongeveer 3 m in Moerbeke zelf wordt bewaard
27	meter (minstens)	
3	organisaties	
Audiovisuele deelcollecties		
2	deelcollecties	met beeld- en geluidsopnames
1	organisaties	
Bibliotheek		
4	deelcollecties	met minstens 3 m kranten, tijdschriften en boeken
2	organisaties	
Documentaire deelcollecties		
14	deelcollecties	met zo'n 2.000 bidprentjes en rouwbrieven
3	organisaties	
Objecten		
8	deelcollecties	met vooral interieurinrichting, beeldmateriaal, houders en
600	stukken (minstens)	gemengde deelcollecties
1	organisaties	
Gemengde deelcollecties		

Het Rijksarchief

Het Algemeen Rijksarchief is een federale wetenschappelijke instelling die onder andere instaat voor het verwerven, het raadpleegbaar maken en valoriseren, het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek en de correcte bewaring van archief dat wordt gevormd en beheerd door Belgische overheidsdiensten. Er is één Algemeen Rijksarchief in Brussel en daarnaast ook 18 archiefbewaarplaatsen waarvan 4 in Brussel, 6 in Vlaanderen en 8 in Wallonië. Ze bewaren en beheren samen meer dan 315 km archief.

Het archief bestaat hoofdzakelijk uit publiekrechtelijke archieven zoals archief dat werd gevormd door hoven en rechtbanken, overheidsdiensten en notarissen. Daarnaast worden ook privaatrechtelijke archieven opgenomen zoals archieven van kerkelijke instellingen en bedrijven en personen wanneer zij een belangrijke maatschappelijke rol hebben gespeeld. Ten slotte zijn er ook tal van verzamelingen zoals kaarten en plattegronden, plakaten en ordonnances uit het ancien régime en doodsbrieven.

In het Waasland bevindt zich één afdeling, het Rijksarchief Beveren. Tot voor kort speelde het Rijksarchief Beveren een belangrijke rol in het bewaren van het archief over het Waasland. Het archief uit het Waasland is nu verhuisd naar Gent.

In het Rijksarchief bevinden zich 316 deelcollecties uit het Waasland. Het gaat overwegend om archief van gemeenten, polderbesturen, religieuze instellingen, bedrijven en notarissen. Naast archieven beschikt het Rijksarchief ook over minstens drie verzamelingen over het Waasland: kaarten en plattegronden uit het Waasland, de bibliotheekcollectie van de Rozenbergabdij en fotomateriaal.

Deelgenomen organisaties per gemeente

Beveren

Archief de Bergeyck
Archiefdienst Beveren
Beverse Kegelclub
Erfgoedgemeenschap Doel & Polder
Hertogelijke Heemkundige Kring Het Land van Beveren vzw
Kerkfabriek Heilig Kruis, Vrasene
Kerkfabriek O.L.V. Hemelvaart, Melsele
Kerkfabriek O.L.V. ten Hemel opgenomen, Doel
Kerkfabriek Petrus en Paulus, Kallo
Kerkfabriek Sint-Engelbertus, Prosperpolder
Kerkfabriek Sint-Jacobus de Meerdere
Kerkfabriek Sint-Jan Evangelist
Kerkfabriek Sint-Martinus
Kerkfabriek Sint-Michiel Kieldrecht
Koninklijk Sint-Maartencomité Beveren
Koninklijke Piet Stautkring
Openbare Bibliotheek Beveren
Polder Land Van Waas
PolderMAS
Puitenslagersfeesten vzw

Kruibeke

Archiefdienst Kruibeke
Heemkundige Kring Wisselerke
Het Schelleke vzw
Kerkfabriek O.L.V. Hemelvaart
Kerkfabriek O.L.V.-Bezoeking, Rupelmonde
Kerkfabriek Sint-Petrus, Bazel
Museum De Schuur
Polderbestuur Kruibeke
Stichting Vilain XIII

Lokeren

De Peerkes
De Totentrekkers
Durme vzw
Kerkfabriek O.L.V. Daknam
Kerkfabriek O.L.V. Hemelvaart, Eksaarde
Kerkfabriek Sint-Antonius van Padua
Kerkfabriek Sint-Laurentius
Kerkfabriek Sint-Paulus, Oudenbos
Koninklijke Heemkring De Souvereinen
Stadsarchief Lokeren
Stadsmuseum Lokeren

Moerbeke

Heemkring ERCUS
Kerkfabriek H.Hart
Kerkfabriek Sint-Antonius-Abt
Moerbeke Polder
Toon & Tine - De Papemutsjes

Sint-Gillis-Waas

De Klomp De Klinge VZW
Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas
Heemkundige Kring De Kluize
Huis van de Evolutie
Kerkfabriek O.L.V. Hemelvaart en Sint-Antonius, De Klinge
Kerkfabriek Sint-Cornelius
Kerkfabriek Sint-Egidius
Kerkfabriek Sint-Paulus, Sint-Pauwels
Minikielen vzw
Volkskunstgroep Drieske Nijpers

Sint-Niklaas

Bibliotheca Wasiana
Edgar Tinelmuseum
Erfpunt
Familiekunde Vlaanderen regio Land van Waas
Heemkring Den Dissele
Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700
Kerkfabriek H. Familie
Kerkfabriek O.L.V. van Bijstand
Kerkfabriek Sint-Andreas & Ghislenus, Belsele
Kerkfabriek Sint-Johannes Bosco
Kerkfabriek Sint-Nicolaas
Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas
Koninklijke Wase Kunstkring
Orde van de Excalibur Ridders
Pijp- en Tabaksmuseum
Polder Sinaai-Daknam
Reynaertgenootschap
Ridders van Pendragon
Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen
Stadsarchief Sint-Niklaas
Stedelijke Openbare Bibliotheek Sint-Niklaas
Stem Sint-Niklaas
Vendeliërgilde Bella-Cella
Vendeliërgilde Sint-Donatus
Volkskunstgroep Boerke Naas

Stekene

Gemeentearchief Stekene
Heemkundige Kring d'Euzie
Instituut voor Vlaamse Volkskunst (IVV)
Kerkfabriek H. Kruis
Kerkfabriek O.L.V. Onbevleete Ontvangen
Openbare Bibliotheek Stekene
Volkskunstgroep Reintje Vos

Temse

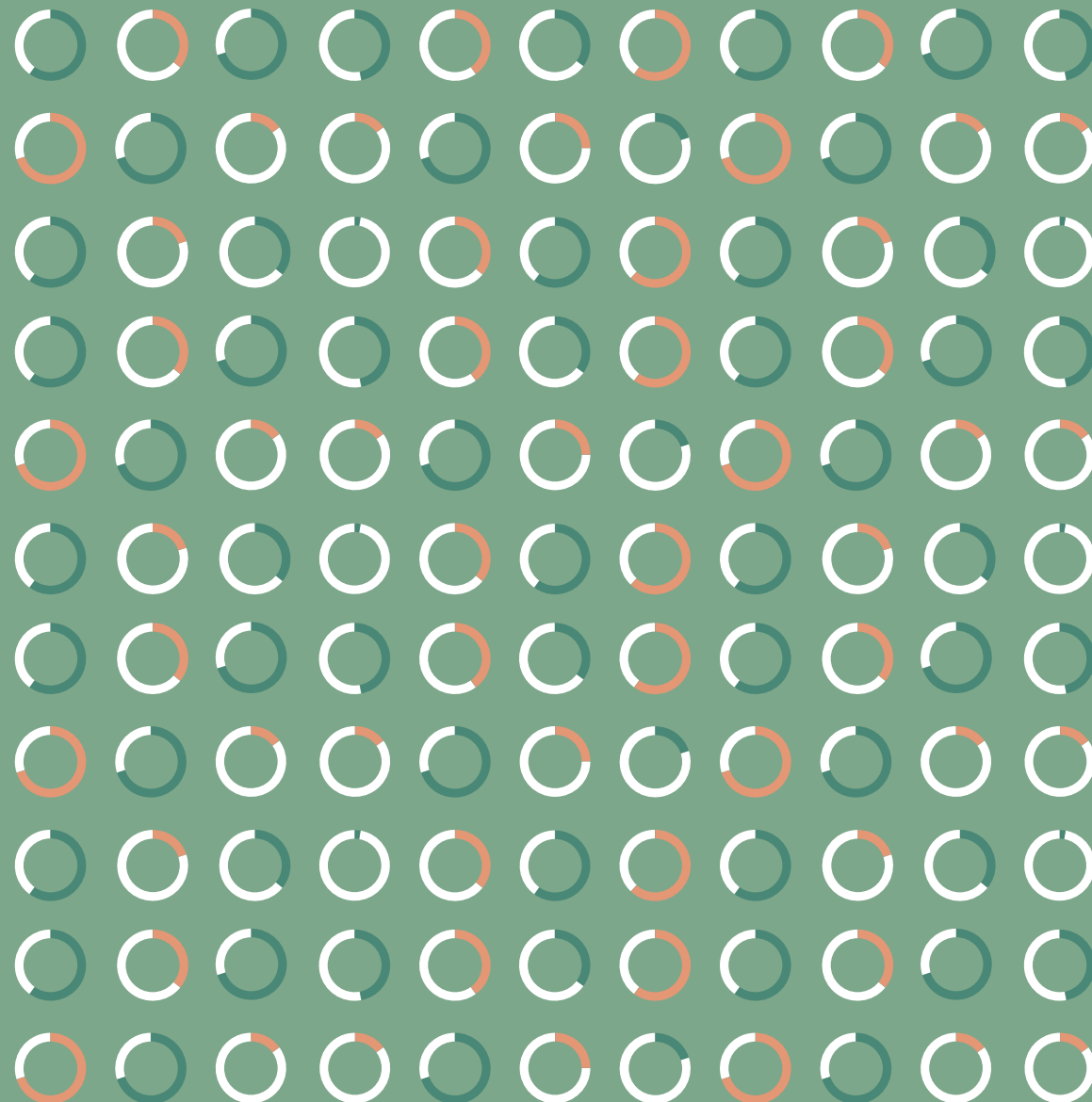
Confrérie Sint-Elooi Tielrode
Gemeentearchief Temse
Gemeentelijk Carnavalscomité Temse
Gemeentemuseum Temse
Heemkundige Kring Braem
Kantschool Artofil
Kerkfabriek Christus Koning Hollebeke
Kerkfabriek O.L.V.
Kerkfabriek Sint-Jan Evangelist, Steendorp
kerkfabriek Sint-Margriet
Kerkfabriek Sint-Petrus, Tielrode
Op Stoapel VZW
Orde van de Baksteen
Polder Oost-Sive-Schousselbroek
Polder Schelde Durme Oost
Tielrode Broekpolder

Waasmunster

Edmond Verstraeten-kunstschilder vzw
Gemeente en OCMW Waasmunster
Heemkundige kring 't Sirentje vzw
Kantschool Norbertine
Kerkfabriek O.L.V. en SS Petrus en Paulus
Kerkfabriek Sint-Jan-Baptist
Kerkfabriek Sint-Rochus
Mariazusters van Franciscus-Roosenberg

Zwijndrecht

Gemeente Zwijndrecht
Heemkundige Kring Zwijndrecht Burcht
Kerkfabriek Sint-Martinus, Burcht
Sint Maertenscomité Burcht
Volkskunstgroep 't Veerke

Colofon

Dit onderzoek is gebaseerd op de informatie die van de Wase organisaties is verkregen en zonder hun medewerking was het dus onmogelijk geweest. De Erfgoedcel Waasland bedankt dan ook alle (erfgoed) organisaties in het Waasland die aan dit onderzoek deelnamen en die vol passie zorgen voor cultureel erfgoed!

Coördinatie en samenstelling Erfgoedcel Waasland

Redactie Bart Noels, Conny Van Gheluwe

Vormgeving www.cityofcolor.be

Druk Drukkerij Room

De beelden in deze publicatie zijn afkomstig van Erfgoedbank Waasland.

Vlaanderen
verbeelding werkt

